

שש כל הבהת

אש

עבודת שיחות וספורים
שזכינו לראות ולקבל אצל
מרן מוהרא"ש מברסלב זי"ע

רשימות התלמידים שזכו להסתופף בצל מוהרא"ש ז"ל

כל העולם הוא 'פעלד' אחד גדול

ספר הרה"ג ר' יואל ראטה שליט"א - ראש ישיבת 'תפארת התורה' בוויליאמסבורג, שפעם בשבוע מאומן מרמז ראש השנה הקדושים, זכה ליסוע יחד עם מוהרא"ש ז"ל ובהמתנה בשדה התעופה דבר עמו מוהרא"ש ז"ל דבורים נפלאים ומעוררים מאד, ואמר לו: "הקדוש ברוך הוא הוא מלא כל הארץ כבודו, וכל העולם כולו הוא 'פעלד'".

[סדה] אחד גדול - אפשר לדבר עם הקדוש ברוך הוא מכל מקום שהוא, (שאף על פי שמעלת ההתבודדות בשדה הוא עליונה מאד, אבל ענין הדבור אל הקדוש ברוך הוא הוא תמיד בכל עת ובכל מקום). **זוה שיש פה ערלים וערלות הרי הם אצלי כבהמות וחיות כמו בשדה...** ותוף כדי התחיל מוהרא"ש ז"ל לטיל הלוח ושוב באולם שדה התעופה כשהוא מתבודד בדבקות...

אפילו על אלוניקה

לפני ראש השנה של שנת תשע"ג, שאז היה מוהרא"ש ז"ל אחרי ארבעה התקפי לב קשים ועבר נתוח לב פתוח, בקש מוהרא"ש ז"ל לקיים צויו רבנו ז"ל ולבוא לאומן על ראש השנה במסירות נפש ממש, ובהתחלה הרופא לא אבה להסכים להרשות את הטיסה, באומרו שהוא חלש מאד. ואז ספר עמו מוהרא"ש ז"ל אחר השיעור השבועי בחדרו, ואמר, שבאמת הוא חלש מאד, אבל הרופא אמר, שכדי שירשה לו לסע הוא צריך לעבור בדיקה קשה לראות אם לבו חזק מספיק בשביל לנסע, והבדיקה היא, שצריך ללכת על מכונה

כמו שהולכים על מדרגות הרבה מהר מאד, ואם יוכל להראות זה ולא להפסיק, אזי יוכל לנסע, ואמר לנו מוהרא"ש ז"ל, שבאמת הוא חלש מאד אבל כסופיו לקיים רצון רבנו ז"ל גברו מאד, אזי הסכים לקחת על עצמו את הבדיקה, וכל זמן הבדיקה סגר את עיניו הקדושות וציר לפני עיניו את שם הוי"ה ברוך הוא, וככה הצליח לעבור את הבדיקה, והרופא הרשה לו לנסע. ואמר מוהרא"ש ז"ל, שבאמת כבר היה מוכן גם לשלם הרבה לחברת התעופה, שיקחו אותו עם אלוניקה על המטוס, העקר שיגיע לציון רבנו ז"ל, אבל השם יתברך עזר לו שיוכל לנסע כרגיל.

נסיעה למחבר של 'אשר בנחל'

ספר הרה"ג ר' משה קורץ שליט"א - גאב"ד יבנאל, שלמד בבחרותו (שנת תשל"ט) בישיבה בארץ ישראל, ונסע במיוחד לארצות הברית למתיבתא היכל הקדש בכדי לראות את המחבר של ספרי 'אשר בנחל' הקדושים שהחיו אותו מאד ורצה להכירו ולהנות מאורו. ומספר בזכרונותיו, כי בענותנותו היה מוהרא"ש ז"ל מטפל בעצמו בכל עניני בית מדרש והשתדל לארגן את הסדר והנקיון. והוא ישב ולמד

שם בהתמדה שעורין כסדרן. ומוהרא"ש ז"ל נגש אליו וטפח על שכמו, ואמר לו: "משה, משה, למד הרבה לקוטי הלכות, אם אתה רוצה להתקרב לרבנו ז"ל, למד הרבה לקוטי הלכות!". וידי הקדושות של מוהרא"ש ז"ל היו כחולות - שהיו ספוגים מהדיו של גר הקופי שמוהרא"ש ז"ל השתמש בו כשכתב את המכתבים בכדי שישאר מהם עתק לדורות.

ועוד מענין 'לקוטי הלכות': מוהרא"ש ז"ל נסע פעם עם קבוצה מאנשי שלומנו לעיר ברסלב לציון קדשו של מוהרנ"ת ז"ל, ומיד שהגיע עשה שם מוהרא"ש ז"ל השתטחות על הציון בפשוט ידים ורגלים במשך זמן מה, ואחרי התפלה ישב בחוץ ואמר לאנשי שלומנו: פה שוכן צדיק גנוז שמחיה את כל העולם כולו בדבוריו הקדושים!

וכן דבר פעם מוהרא"ש ז"ל ממעלת ספרי מוהרנ"ת ז"ל, ואמר, שיש אצלו בבית מעל ששים אף ספרים בכל מקצעות התורה, ולא מצא ספר שמדבר כל כך מהתחזקות כמו ספרי ה'לקוטי הלכות' הקדושים.

חזר עליה מאה ואחת פעמים

מוהרא"ש ז"ל היה מעורר את כל באי ביתו על התמדת הלמוד, וכבר נודע בשערים, כמה וכמה, עד אין מספר, שכל תחלת התמדתם בתורה היתה רק על ידי ההתעוררות שקבלו ממנו, וגם כאלו שכבר למדו בעבר, אף כשנפגשו עמו והרעיף עליהם טל תחיה של התחדשות בלמוד התורה הקדושה - עלו מעלה מעלה בהתמדת התורה, עין לא ראתה. וספר הרה"ח ר' מרדכי יונה שיק נ"י, שפעם בא לבקר את מוהרא"ש ז"ל בעת חליו, וספר לו, שסיים זה עתה את מסכת 'בבא קמא', ושאל אותו מוהרא"ש אם יודע את המסכתא כראוי, והשיב שכן. ואמר לו מוהרא"ש ז"ל בנעימות: 'שמע בקולי, קח את המסכת הזאת וחזר עליה מאה ואחת פעמים...'

[וכן שאל אותו אברך אחרי שסיים את פרק ארבעה אבות מאה ואחת פעמים, אם גם זה 'סדר דרך הלמוד' (האם פונת רבנו ז"ל שלא היה מצוה לחזר רק בסוף, סובב גם על פרק בודד), והתלהב מוהרא"ש ואמר, בטח, בטח שכן - כעת קח את פרק 'כיצד הרגל' ועשה גם כן - מאה ואחת פעמים, הינו שעצם הפרק הוא ספר בפני עצמו ואפשר לחזר עליו כך וכך פעמים, כמו מסכתא בפני עצמה]. וכן פעם דבר הנ"ל עם מוהרא"ש ז"ל אודות למוד משניות, בגירסא או בהבנה, ואמר מוהרא"ש שצריך לעשות שני שעורים, קביעות אחת חזקה מאד באמירת ח"י פרקים משניות כסדר, וקביעות אחרת ללמוד בהתמדה משניות עם ברטנורא, כמה שישפיק פרק אחד וכו', וגם 'להצייץ' בפרוש 'תפארת ישראל'.

האם הכוס טבולה?

ספר לי הרה"ח ר' נחמן סלמה נ"י - משגיח דישיבתנו הקדושה, שפידוע היה מוהרא"ש ז"ל כאב רחום לאברכים הצעירים שחתו ביבנאל, ודאג לכל מחסוריהם, בגשמיות וברוחניות שהכל ילך כסדר וכו'. וכשהיה אברך יומים לאחר נשואיו,

**יום שישי, ג'
בשבט תשע"ה -
ערב שבת קודש
פרשת בא**

בערב שבת קודש מסר מוהרא"ש ז"ל בפעם האחרונה את שיחת "החזק היום", שנמסרה מדי יום במשך כחודשים. בשיחה זו בקש מוהרא"ש ז"ל

הוא החיה אותי, בביקור בית הדפוס בווייליאמסבורג

צדיק שמחיה את כל העולם כולו על ציונו הקדוש של מוהר"ת ז"ע

במהלך השבע ברכות, זכה לבקור מפתיע של מוהרא"ש ז"ל בביתו, וישב עמו והדריך אותו בנתיבי החיים החדשים, והיו לו כטללי תחיה ממש. ואגב, באותו בקור כבד את מוהרא"ש בשתייה, ולהפתעתו שאל מוהרא"ש ז"ל אם הכוס נטבלה כהלכה, ומיד נזכר ר' נחמן שאכן הכוס אינה טבולה... והביא כוס אחרת.

הוא החיה אותי

ספר המדפיס הרה"ח ר' יואל ראזענבערג נ"י, שכאשר התחיל להדפיס בפעם הראשונה, קדם שהוקם בית הדפוס שלנו בבנין הישיבה בווייליאמסבורג, הדפיס אצל אחד שהסכים להדפיס כמות קטנה בפעם אחת, ככה לא עלה הרבה כל כך להדפיס, ואז היה בדיוק השיעור של מוהרא"ש ז"ל בליל שישי, ולא היה יכול להשתתף בשעור, אבל שלח עם אחד שנסע לשעור כמה ספרי 'אשר בנחל' למכור למשתתפי השיעור, וחשש אם מוהרא"ש ז"ל לא יקפיד על שהדפיס את האשר בנחל ולא שאל אותו מקדם על כך. אחר השעור כשמוהרא"ש ז"ל ראה את האשר בנחל החדש, אמר לאחד האברכים בלשונו הקדוש: "זאג פאר יואל ראזענבערג, ער האט מיר מחיה געווען..." (אמור ליואל ראזענבערג, שהוא החיה אותי). ואחר כמה ימים שוחח עמו מוהרא"ש ז"ל, ואמר לו, שהוא מאד שמח, למה? מפני שקעת הוא נכח שפתיבת וחבור ספריו היתה באמת לשם שמים, כי מדרך העולם כשאחד כותב ספר ומדפיסו, ואחר כך בא אחד ומדפיסו בלא רשותו, אז מקפיד עליו מאד, אבל עכשו כשאני הדפסתי בלא רשותו ולא הקפיד, רק שמח שעוד אנשים יחיו עצמם עם הספרים, אז שמח על זה בעצמו, כי זו ראייה שזה לשם שמים!

אשכנשתיה דרבי

שנה שלמה עברה מאז היום המר והנמהר, י"ז שבט, יום הסתלקות מוהרא"ש ז"ל הקדוש והטהור. אותו צדיק יסוד עולם אשר אמרנו בצלו נחיה בגלות האחרונה הזאת, הוא הגבר הוקם על - שהקים עולה של תשובה מאהבה בלבבות רבבות יהודים, לבן של ישראל, הלב שהכיל עולמות רבים כל כך, נדם, עלה אל האלקים, עלה ונתעלה, יתומים היינו ואין אב, שנה שלמה של יתמות עמוקה וקשה מנשוא, כאב עז של חלל שנפער, שנה של געגועים לאוצר היקר הזה, אוצר של אמונה ודבקות שאין דומה לו, הסתלקותו הפלאית מותירה אותנו כמהים לרגעים נוספים של קרבה והתקשרות, ואמרנו להעתיק מלין דמעלייתא שהיו תוך כדי עזיבתו את עלמא הדין אל עולם יפה ונאה יותר, וכמוכן, שהכל על דעת ואחריות הכותבים והמעידים בלבד.

יום חמישי פרשת בא, ב' בשבט תשע"ה

ביום זה בטל לראשונה השיעור הקבוע שנהג לומר מוהרא"ש ז"ל מדי ליל שישי בבית מדרשו בבארא פארק, שהיו באים להשתתף בו אברכים רבים מקרוב ומרחוק, והתקיים ברציפות כמה שנים, ביום חמישי זה הודיעו על בטול השיעור עקב חלשה גדולה שנתקפה את גופו הקדוש, את החלשה תלו אז בדלקת ראות חריפה, כי טרם ידעו על המחלה הקשה-יותר, שמקננת בגופו הטהור.

ספר הרה"ח ר' מאיר יוד פאראקש נ"י, שבאותו לילה זכה לקבל ממנו ז"ל שיחת טלפון, בה אמר לו מוהרא"ש ז"ל כי הוא חולה מאד וישישית היטב לדבריו. מוהרא"ש ז"ל הזכיר כי במוצאי שבת יש פיוט על אליהו הנביא ובו אומרים עליו: "איש דורות שנים עשר ראו עיניו", ואמר מוהרא"ש ז"ל: "אני ראיתי הרבה דורות, באו אלי הרבה אנשים במהלך השנים לקבל למודים, ואחרי זמן הם הלכו, כל אחד ואחד הלך למקום שהוא רצה, אחד בחר להיות מפרסם, השני משפיע, השלישי יהודי פשוט, וכן הלאה. אך בהמשך הפיוט נאמר: "איש סחו אחריו ה' הוא האלקים" - היינו שבזכות אליהו הנביא היו האנשים מדברים תמיד מה' ותברך, וכך היה גם אצל כל מי שבא אלי, אני דברתי תמיד מגלוי מציותו ותברך והשפעתו זאת על כל מי שהיה בסביבתי, וכך ברור ה' למרות שכל אחד הלך אחר כך להיכן שהלך, כלם הלכו עם הדבורים הללו, וזה העקר".

מתלמידיו להתחזק תמיד, והביא את עצמו כדגמה, שלמרות מה שעובר במצבו הרפואי הקשה, אף על פי כן הוא מתחזק ומחזק אחרים. מוהרא"ש ז"ל הוסיף: "לכן תעשה גם אתה מה שאתה יכול כדי להתחזק ולהיות רק בשמחה, כי יש לנו כמה לשמוח שאנחנו יהודים המאמינים בקדוש ברוך הוא ומקיימים את המצוות שלו. ואם אתה מרגיש שאתה הכי גרוע, סימן שיש לך עדין אמונה, ותאמין שאתה יכול לתקן את הכל, אדרבה - כפי הירידות והנפילות והצרות והיסורים שעוברים עליך, אם תחזיק מעמד, הקדוש ברוך הוא ידביק לך את המחשבה והנשמה שלך לאין סוף ברוך הוא".

שבת קודש פרשת בא ד' בשבט תשע"ה

עקב התגברות חלשת מחלתו מוהרא"ש ז"ל לא ירד לבית המדרש לתפלות השבת, ונשאר להתפלל בביתו. ובליל שבת קודש היה כבר חלש מאד, ואמר לר' יצחק ראזנבערג נ"י, שהוא יודע שעכשו הגיע הזמן שיחלה במחלה הידועה, לא עלינו. ונעה הנ"ל: "חס ושלום, מה פתאום?! ונעה מוהרא"ש ז"ל בשיבוש הדעת מפליא ביותר: "הרי אדם צריך להיות מיוכן כל הזמן ליום שכלו ארוך, וברוך השם כל ימי התכוננתי היטב ליום הזה", ומוהרא"ש ז"ל הוסיף, שרק דאגה אחת יש לו עכשו - שבגלל החלשה הגדולה עדיו לא יסיים את התרגום של פרשת השבוע, ותכף ומיד נטל החמש כדי לסיים את התרגום. [גם בעת שקבל את ההתקפת הלב בשנת תשע"ב, והצרך להכנס לנתוח לב פתוח, בקש את הגמרא כדי ללמד את הדר היומי... לפני הנתוח, ואף חדש איזה חדוש של התחזקות על הדר, והרופא הסכים להמתין עד סיום למוד הדר, בבחינת - אדם כי ימות באהל. ואף בפעם האחרונה, כשהשיב את נשמתו ליוצרה, היה פיו ממלל רב רבון, דבורים קדושים להשם יתברך בלי הרף, והיה בשיבוש הדעת נפלא].

והזכיר אז מוהרא"ש ז"ל, את מה שאיתא בספר הקדוש 'חיי מוהר"ן' (סימן תקכב) שספר רבנו ז"ל למוהר"ת ז"ל, מצידיק אחד ממדינת ליטא (הגאון הקדוש בעל ה'יסוד ושרש העבודה ז"ע) שקדם מותו הפה באצבע צרדה, כדרך העולם שמכין באצבעותיהם זו על זו אגודל על אצבע אמה, עד שנשמע קול מביניהם, ואמר בשמחה בזה הלשון איבער גישפרינגין. כלומר שהיה בשמחה גדולה על שקפץ ודלג על העולם הזה והכליו, אשרי לו. והיה רבנו ז"ל משבח מאד את הצדיק הזה שזכה לומר כך קדם מותו. אשרי מי שמדלג וקופץ על הבלי עולם הזה ותענוגיו. והוסיף מוהרא"ש ז"ל ואמר: "כאשר יגיע זמני להסתלק מהעולם אנביה את כל עשר אצבעותי, לרמוז שדלגתי את העולם הזה ולא נהייתי כלום מזה העולם הגשמי, רק סבלתי צרות יגון ואנחה. אבל ברוך השם בכל רגע חזקתי את עצמי ולא סר הקדוש ברוך הוא ונשם הו"ה מעיני", וכך באמת היה לפני שמוהרא"ש ז"ל השיב את נשמתו הטהורה להסתלק לעילא ולעילא - הגביה את כל אצבעותיו הקדושות כלפי שמיא.

יום רביעי, ח' בשבט תשע"ה

לחרדת לבם של אנשי שלומנו גלו בדמו הקדוש את המחלה הנוראה לוקמיה, רחמנא ליצלו, מהסוג הכי מסכן שלה, מוהרא"ש ז"ל הגיב על כך בדרך צחות: בודאי יש לי לוקמיה, כי הרי הספר הקדוש לקוטי מוהר"ן ספוג בדמי (ואותיות שם המחלה הזאת לוקמיה הם ראשי תבות הספר לקוטי מוהר"ן) ונהנה מאד מהרמז הזה...

בשעות הצהריים המקדמות יצא מוהרא"ש ז"ל לעבר בית החולים Presbyterian Hospital במנהטן ניו יורק, כאשר היה עדיו בביתו, והיה מוכן ללקח בדרך האחרונה לעבר בית הרפואה, אמר את קטע הזהר הקדוש המתחיל "חדי רבי שמעון", המדבר מהסתלקות התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, בפרשת האזינו ואמר כל זאת מתוך בכיה והתעוררות, מהולה בשמחה פנימית, וכל פלו הוד והדר, והיה נראה כנפרד מהאי עלמא שפלה, וכמו שהתבטא כמה פעמים בלשון הזהר הקדוש: "כמה תאיבנא למחמי יומא דא..." [כמה הייתי תאב לראות את היום הזה...]. ונכחה שם בתו של מוהרא"ש ז"ל, הרבנית שטרן תחיל, ושאל אותה האם

כל ימי התכוננתי ליום הזה, בהתבודדות על מקום קבורתו

עצרת תפילה ביבנאל עיר ברסלב לרפואת מוהרא"ש

המיטה מגיעה לבניין מתיבתא היכל הקודש בב"פ

המיטה בהיכל בית המדרש בבארא פארק

מסע הלויה בבארא פארק

מסע הלויה ביבנאל עיר ברסלב

מסכן מאד, אז אמר מוהרא"ש: "אם הרופא אומר ככה אז אני צריך להשאיר פה בבית החולים".

מספר ר' יצחק ראזענבערג נ"י: "אמרתי למוהרא"ש ז"ל בבית החולים שמוהרא"ש ז"ל יש לו נשמה הכי גבוהה ואי אפשר לעולם בלי מוהרא"ש. ענה מוהרא"ש ז"ל בתמימה: 'נשמה הכי גבוהה? תאמין לי שמוששת ימי בראשית הקדוש ברוך הוא חפשי והכין את הנשמה שלי, והיא נשמה הכי קטנה, וזה אני. ומשום שיש לי נשמה כזו, אני מלא רחמים ואני מבין את כל בר ישראל'. הוספתי והתחננתי למוהרא"ש ז"ל שאי אפשר לעולם בלי מוהרא"ש, והשיב לי: 'מה הבעיה? אתה רופא ואתה תתן לעולם כדורים, וענתי על כך שהרי אם הצדיק נמצא אתנו בעולם אז מי שדבוק בו יכול להיות גם בלי כדורים, ומוהרא"ש ז"ל שחק ולא ענה כלום".

יום שלישי, י"ד בשבט תשע"ה

בשעות הערב התקשר מוהרא"ש ז"ל שוב אל תלמידו - הרה"ח ר' שלמה מיינער מלייקווד, כדי לנדא שטפל כמה שבקש ממנו בערב השבת האחרונה, שיידאג שגופתו הקדושה תוטס לאחר פטירתו אל ארץ ישראל באפו המהיר ביותר.

יום חמישי ט"ו בשבט תשע"ה

ספר כ"ק מו"ר הרה"צ רבי יצחק שמואל אהרן לעזער שליט"א, שזה היה היום האחרון שבו ראה את ממנו הארת פנים גדולה מאד, מוהרא"ש ז"ל התחזק ואכל פרות לכבוד ט"ו בשבט והיה בשמחה. ואמר להרה"צ רבי יצחק שליט"א: **הבא לי ספר!**, והגיש לו איזה ספר שהיה בקרבת מקום, אך מוהרא"ש ז"ל אמר: **ספר 'תוך הנחל' אני רוצה...** ומיד מהר הגה"צ רבי יצחק שליט"א, ונסע לביתו להביא את החוברת 'תוך הנחל' פרשת יתרו שהיתה כבר מוכנת, [אך כשקראו אותה מאות ואלפי בני ישראל - כבר היה מוהרא"ש ז"ל בגניז מרומים]. ועל פי צנאנו זו, הודרוז להוציא מיד אחר ההסתלקות ספר שלם ומדהר מאד מתוך הנחל, שמוהרא"ש ז"ל צפה לראותו זה כמה, ובודאי ראה ממקום שהוא נמצא.

ליל שישי, י"ז בשבט, ערב שבת

קדש פרשת יתרו תשע"ה

ספר הרה"ח ר' נפתלי גאנץ נ"י - נכד מוהרא"ש ז"ל, שבתפלת ערבית האחרונה בחיי מוהרא"ש, ביום חמישי בלילה, מוהרא"ש ז"ל לא אמר את הפסוקים 'ברוך ה' לעולם אמן ואמן', שנהגים לומר בחוץ לארץ אחרי

היא מבינה את הזהר שאומר, וענתה שלא, אזי שאל אותה האם היא מבינה את פרוש המלה "האזינו"? וענתה שכן, ואז אמר לה מוהרא"ש: "נו, תגיד יחד אתי תבת האזינו... נותרה לה שכונת בורו פארק, ביתו של מוהרא"ש ז"ל עם רבבות ספריו, הקירות הספוגים בתורה ויראת שמים ודבורי אמונה - תומים... שוב לא יהדהד הבל פי הקדוש בינותם, זאת הפעם האחרונה שהיה כאן בחיי חיותו, ונפרד תוך כדי אמירת הקטע זהר שאמר בהתעוררות עליונה.

יום חמישי, ט' בשבט תשע"ה

בליל שישי מוהרא"ש ז"ל לא ותר על שעורו הקבוע, ובתוך בית החולים דבר בערך שעתיים דבורי התעוררות והתחזקות בנוכחות חתנו הרה"ג ר' משה אסטרייכר שליט"א וכמה מאנשי שלומנו שזכו לבקרו. באותה השיחה הזכיר מוהרא"ש ז"ל כי זה פלא שהצדיקים הקדושים רבי מקלויזנבורג זי"ע והרבי מליובאוויטש זי"ע נתבקשו שניהם לשיבה של מעלה באותה שנה ובאותו חודש [תמוז תשנ"ד]. לאחר מכן אמר הרה"ג ר' משה אסטרייכר שליט"א למוהרא"ש ז"ל: 'ברוך ה' זכינו שגם פה בבית החולים היה לנו שעור ליל שישי', ועל חזות פני קדשו של מוהרא"ש ז"ל התפשטה ארשת של קורת רוח למשמע הדברים. ביום זה מוהרא"ש ז"ל התבטא שהוא מכין את עצמו בעזרת השם לקבלת שבת בעולם העליון, והתלמידים שנכחו שם התחילו לטען עם מוהרא"ש ז"ל, שהעולם זקוק לו ושישאר פה בזה העולם, וראינו שזה היה רצון הצדיק, שאנחנו מצדנו נעשה כל מה שביכולתנו כדי שהצדיק ישאר פה.

ביום זה התנהלה שיחה באחד החדרים המרוקקים מחדרו של מוהרא"ש, שם שוחחו כמה מאנשי שלומנו עם חתנו הרה"ג ר' ברוך שטרן שליט"א, ודבר נוראות נפלאות מגדלתו של חמיו הגדול, ושלב זאת בדבורים מעולם הרז של חכמת השבלה. כשחזרו לאחר מכן לחדרו של מוהרא"ש ז"ל, פנה מוהרא"ש ז"ל אל חתנו ושוחח אתו כמה דברים בעניני סבלה, ואחר כך פנה אל ר' יצחק ראזענבערג נ"י שנכח קדם לכן בשיחה שהתנהלה בחדר המרוקק, והתענין אצלו מה נשמע בחוץ? וענה למוהרא"ש ז"ל שהמזג אור בחוץ הוא טוב, אבל מוהרא"ש ז"ל שאל עוד הפעם 'מה נשמע בחוץ?', והשיב שכל העולם מתפללים לרפואת מוהרא"ש ז"ל ומצפים לישועות, ושוב שאל מוהרא"ש: 'יצחק, מה נשמע בחוץ?', אז נבהל והבין שמוהרא"ש ז"ל מכון את שאלתו למשהו אחר... ופתאום בא לו במחשבה שאולי מוהרא"ש ז"ל ראה ברוח קדשו מה שדברתי עם חתנו ר' ברוך, ואמר למוהרא"ש ז"ל שברוך ה' יש למוהרא"ש ז"ל חתן חשוב שיודע ליחד יחודים ומבין בענין כגונות וכו', יודע לחזק בני אדם, ותכף ומיד כשאמר זאת, נענה מוהרא"ש ז"ל: 'לזה התכוננתי'. ואז פנה אל חתנו ואמר לו, שבודאי יחודים זה דבר גבוה וגדול מאד 'אבל העקר הוא לחזק בני אדם'. וזה היה לפלא גדול איך שמוהרא"ש ז"ל ראה כל זאת ברוח קדשו.

יום שישי, י' בשבט תשע"ה - ערב שבת בשלח

מספר ר' יצחק ראזענבערג: בערב שבת פרשת בשלח, ערב שבת האחרונה בחיי הקדושים, מוהרא"ש ז"ל היה ממש בכלות הנפש, החם והנשמה שלו היה במצב מאד קשה, ותכף ומיד כשהגעתי לבית החולים ראיתי שהמצב של מוהרא"ש ז"ל מאד חמור, ומוהרא"ש ז"ל הכין אותי ואמר לי: 'עכשו הוא ממש כלות הנפש, ואל תפחד מיציאת נשמה'. רצתי מהר להביא רופא וברוך ה' המצב השתפר קצת. אחר כך מוהרא"ש ז"ל לא דבר הרבה עם אנשים, רק הרבה בהתבודדות ושיחה בינו לבין קונו, וכן למד את הלמודים הקבועים שלו, ובעקר עסק בלמוד משניות.

קדם לכן מוהרא"ש ז"ל התקשר בשוב הדעת נפלא אל תלמידו הוותיק הרה"ח ר' שלמה מיינער שליט"א מלייקווד, כדי לודא שיהיה בקשר עם אחיו העסקן ר' יעקב מיינער, על מנת שלאחר פטירתו תוטס גופתו הקדושה אל ארץ ישראל ללא עכובים. באותה שיחה אמר מוהרא"ש ז"ל לתלמידו ר' שלמה מיינער, שהוא מרגיש שהולך כבר לקבל את השבת בשמים.

יום ראשון, י"ב בשבט תשע"ה

במהלך השבת קדש אמרו בכירי הרופאים שהמצב הוא קריטי ורק נס יוכל לשנות את המצב הנוכחי. הידיעה העברה בין אנשי שלומנו, ובמהרה התארגנו אנשי שלומנו בכל מקומות מושבותיהם, להקהיל מנגנים מיחידים כדי לקדם בנו חכמי ישראל בתפלות ובכיות לקרוע את רע הגזרה.

יום שני, י"ג בשבט תשע"ה

דרכם של הסובבים את מוהרא"ש ז"ל היתה להתעקש עם הצדיק שהעולם זקוק לו ושלא יניח אותם לבדם. עד שביום שני האחרון לחייו, אמר לנוכחים על ידו: 'שמחה ויצחק מתעקשים, אם כן אני הולך הביתה בבריאות בלי שום חלי' (הכונה לאנשי הרפואה ר' שמחה לעווי ור' יצחק ראזענבערג). והם התחילו להכין את הענינים כדי שמוהרא"ש ז"ל יוכל באמת לעזוב את בית החולים, אלא שאחד הנוכחים אמר פתאום משהו שהרופא אמר שמוהרא"ש מאד חולה וזה יכול להיות

בטהרה: "לאחר שטבלנו את הגוף הקדוש והטהור של מוהרא"ש ז"ל במקוה, הוצאנו את מוהרא"ש ז"ל החוצה, והלבשנו את מוהרא"ש ז"ל בתכריכים. אחרי שסימנו לעטפו בתכריכים והכל היה מסודר, אני עמדתי על יד ראשו של מוהרא"ש ז"ל ופתאום ראיתי את הפנים הקדושות שלו אדמות ומלאות חיות כמו של אדם חי! חשבתי שרק אני רואה את זה ולא האמנתי למה שראיתי, אבל אז נתן לי ר' שמחה לעווי (איש 'הצלה' מתלמידי מוהרא"ש) מכה על היד ואמר לי: 'אתה רואה? ויותר לא הוספנו לדבר מהתדהמה שאחזה בנו. היה זה מחזה נורא ולא פשוט בכלל לראות אדם שנפטר מן העולם והפנים שלו עם חיות ממש, עד כדי שיכלתי בדמיוני לראותו וישוב לומר דרשה עם דבורי התחזקות כבימי חיי חיותו. ממש כך, מוהרא"ש ז"ל היה נראה חי ממש, ואנשי החברה קדישא שרגילים לעסק עם מתים היו גם הם בתדהמה גדולה. מעגנו לציין שפך היה גם עם רבנו הקדוש זי"ע והדברים מובאים בספר "פעלת הצדיק".

בערב שבת קודש נערכה ההלוויה, שיצאה מבית מדרשו של מוהרא"ש ז"ל בבורו פארק לעבר בית ההלויות 'שומרי החומות' הסמוך, שם הונח גופו הקדוש במשך כל השבת, כשכל העת שוהים לצדו תלמידים נאמנים. במוצאי שבת הוטס הארון לארץ ישראל.

יום ראשון, כ' בשבט תשע"ה

ההלוויה ביבנאל עיר ברסלב. אלפי איש השתתפו בשעות הלילה בהלוויתו הכואבת של מוהרא"ש ז"ל, שנערכה ללא הספדים על פי בקשתו. האמבולנס עם הארון הגיע הישר משדה התעופה אל בית העלמין ביבנאל, שם נטמן מוהרא"ש ז"ל הקדוש תחת דחק כבד מאד שנוצר מאלפי המשתתפים הכאובים.

סיפר הרה"ח ר' מאיר דוד פארקאש נ"י: "כשהתחילו להוריד את הגוף הטהור לתוך האדמה, הצפיפות מסביב הייתה כל כך גדולה עד כדי כך שלא היה מישוה שהיה מסגל פיזית להחזיק את הראש של מוהרא"ש ז"ל עם חצי גופו העליון, עמדתי שם בתוך הקבר והייתי בפחד גדול וצעקתי שיזקרו כי הייתי בטוח שהנה ראשו הקדוש של מוהרא"ש ז"ל הולך להיות מוטל בבזיון על כתלי הקבר. אבל פתאום בדרך בלתי מסכרת, שעד עכשו איני מכין כיצד, והאנשים שהיו עמי שם גם אינם מבינים, בשניה אחת כל גופו של מוהרא"ש ז"ל היה כבר בתוך הקבר בצורה פלאית, ושום דבר לא נפגע חלילה. גם זה היה ממש כמו שמתאר ב'פעלת הצדיק' על קברת רבנו נחמן מברסלב זכותו תגן עלינו

ברכת 'השכיבנו', והסביר שנשמתו כבר נמצאת בארץ ישראל ולכן לא אומר זאת. והנה לנכדיו שכן יאמרו את הכל, כנהוג, רק הוא בעצמו לא אמר. שעות ספורות לפני ההסתלקות, מוהרא"ש ז"ל כנס את בני משפחתו סביב מטתו ובקש שישירו נגווי התעוררות ודבקות, ביניהם נהגון "אשת חיל" הידוע בין אנשי שלומנו. נהגון "ממלא כל עלמיו וסובב כל עלמיו" וכו' שחבר, בני משפחתו של מוהרא"ש ז"ל מספרים שקשעה לפני הפטירה החל מוהרא"ש ז"ל להגביה כל הזמן את עשר אצבעותיו הקדושות כלפי מעלה, והם חשבו שמוהרא"ש ז"ל צריך משהו ושאלו אותו, אך מוהרא"ש ז"ל לא השיב להם כלום. (הייתה כוונתו לנזכר לעיל בשיחתו עם ר' יצחק ראזענבערג). אלו אותן אצבעות קדושות, שבאמצעות הכתיבה בהן - האיר את כל העולם כולו, ברבבות רבבות חוברות וקונטרסים וספרים בכל מיני שפות - להחיות בהן נפש כל חי, אשרי הידים האלו, שמורמות למעלה למעלה, וכל העסק שלהן היה להחיות יהודים ולהדביקם אל האור אין סוף ברוך הוא.

המלים האחרונות ששמעו ממוהרא"ש ז"ל בעלמא הדין היו: "לאמיר זיך וואשן צום סעודה" ... - הבה ונטל ידים לסעודה... אנשי שלומנו שהיו שם, שוררו זמן רב עד שמוהרא"ש ז"ל סמן בידו לכלם לצאת מחדרו. ויצאה נשמתו בקדשה ובטהרה להקלל בחי החיים בו יתברך, בחד קטירא אתקטיר, ויותר יעקב לבדו, ונשגב ה' לבדו, הוא ובוראו, בהתבודדות וביחוד גמור וקמוס, כשאיפת תמצית נפשו בכל רגע ורגע בחייו הקדושים.

גופו הטהור של מוהרא"ש ז"ל העבר בשעות הלילה המאחרות אל היכל בית מדרשו 'מתיבתא היכל הקדש' בשכונת בורו פארק שבברוקלין, המטה הקדושה שבה אל המקום שמשם יוצאת האורה זה רבות בשנים, אל בית המדרש המיוחד שהאיר את העולם כולו בדבורי אמונה והתחזקות, ועתה עת פקוד היא זאת... מוהרא"ש ז"ל הפשיט את גופו הגשמי, ומטת קדשו מובלת אל ההיכל פנימה. כאשר התקרב ארונו אל בית המדרש, בקעה יללה מהתלמידים הרבים שהמתינו שם בלב קרוע ומרתח. איה העט שמתאר את עמק השבר הנורא שהרגישו אז, כי רחוק מהם מנחם משיב נפשם, הצדיק הגדול והקדוש, אשר לבו היה פתוח כאולם להכיל כאב ומכאוב של כל יהודי - נדם. ומעתה מה יהיה? ותרב בעדת קדשו תאניה ואניה, כל פנים קבצו פארוור והלבבות קרועים לאלפי קרעים וקולות הבכי גוברים והולכים.

בשעות הבקר נערכה הטהרה לגופו הטהור של מוהרא"ש ז"ל במקוה שבבנין המתיבתא, שבו טבל בחיי חיותו. וספר הרה"ח ר' מאיר דוד פארקאש נ"י שנכח

לזכות ולהצלחת ר' יואל בן חיה דבורה קליין, בעבור שנדב להוצאת הגליון לכבוד נשמת מוהרא"ש ז"ל יה"ד שיזכה לשפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו

אנ"ש היקרים שזכו לחוות ולשמוע שיחות ממוהרא"ש ז"ל, מתבקשים להעלותם על הכתב ולשלוח לכתובת: Breslev1234@gmail.com

מימלכת התורה ביבנאל עיר ברסלב

שיבת חסדיו ברסלב תפארת מוהרא"ש על מדעת רביהם מור"ח הרב זי"ע מיסודו ולוכו של מור מוהרא"ש זי"ע

הזדמנות פז להיות שותף למקום קדוש זה ולזכות לתפילה על ידי אנרכים תלמידי חכמים במשך ארבעים יום נציונו הקדוש של מייסד הישיבה - מרן מוהרא"ש זי"ע. בא תעזור לצדיק להגשים את חזונו!

"ועל כן אם נותנין צדקה לזה הצדיק, הוא מתברך מיד" (ליקוטי מוהר"ן ח"א, סימן ע)

052-7638458

בחנוני נא בזאת!

ההבטחה:

"כל מי שייטיע בהדפסת הספר הקדוש 'אשר בפחל', יראה מיד ישועה בכל מה שייצטרך!" (הצדיק מיבנאל כבוד קדשת מוהרא"ש זי"ע)

לזכות השתתפות בהדפסת הספר הקדוש: 052-7147779

הכתבים של מוהרא"ש מחכים לעזרתכם! מאז הסתלקות מוהרא"ש ז"ל מגיעים לקרן הדפסה עוד ועוד כתבים ממוהרא"ש המחכים להאיר את העולם! עזרו לנו להוציאם לאור!